

Економічна історія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>032 Історія та археологія / В9 Історія та археологія</i>
Освітня програма	<i>Історія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЄКТС /150 год. (Лекції-28 год.; семінарські заняття – 14 год.; реферат – 10 год.; самостійна робота здобувача (СРЗ) –108 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен, реферат</i>
Розклад занять	<i>Лекції (що тижня починаючи з 5-го тижня згідно графіку навчального процесу), Семінарські заняття (що тижня, бажано з 8-го тижня) Розклад занять знаходиться за посиланням https://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доц., к.і.н., Боєва Світлана Юріївна , 097-526-40-48; Boyeva.Svitlana@lil.kpi.ua ; Семінарські: доц., к.і.н., Боєва Світлана Юріївна , 097-526-40-48; Boyeva.Svitlana@lil.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>Курси розміщені на дистанційній платформі «Сікорський» із застосуванням платформ Google classroom: mcn4mwb</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Економічна історія - навчальна дисципліна, що належить до вибірових освітніх компонентів циклу професійної підготовки доктора філософії з ОНП «Історія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Метою навчальної дисципліни є сприяння розширенню у аспірантів історичної свідомості, засвоєнню загальних тенденцій, закономірностей, характерних рис господарського розвитку світу, розумінню особливостей, специфіки економічного життя окремих країн, вмінню порівнювати і аналізувати господарський розвиток світу протягом тисячоліть, визначати генезу становлення, розвиток і занепад різних економічних систем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення слухачів з господарською діяльністю людства в історичному розвитку, починаючи з первісного суспільства і до сучасності; з основними явищами і процесами матеріального виробництва; діяльністю економічних організацій і установ; економічною політикою провідних держав світу і України; досліджує загальні закономірності економічного життя, а також його особливості в окремих країнах, прищеплює культуру економічного мислення, уміння творчо мислити, використовуючи вже досягнуте в практиці минулих епох відповідно до вимог сучасності.

Навчальна дисципліна у комплексі з іншими освітніми компонентами сприяє розвитку професійної підготовки в межах обраної спеціальності та освітньої програми, посилює окремі компетентності та результати навчання, зокрема:

Загальні компетентності (soft skills):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, системного наукового мислення на основі загального культурного кругозору та фахових компетентностей історика-дослідника.
- Здатність до генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, розв'язання актуальних наукових та соціокультурних проблем.
- Здатність проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей, синтезувати теоретичні знання (концепції) з результатами власних досліджень.
- Здатність пропонувати нові дослідницько-інноваційні проекти та самостійно їх реалізовувати.

Фахові компетентності:

- Здатність самостійно організовувати науково-дослідницьку діяльність, генерувати нові ідеї та аналітичні підходи при створенні власних дослідницьких програм і проєктів, використовуючи сучасні теорії, методи та інформаційно-комунікаційні технології
- Здатність до опанування та активного використання у власних дослідженнях методологічних практик, що базуються на різних наукових школах та аксіологічних моделях.
- Здатність до критично-оцінювального ставлення до історичної спадщини попередніх поколінь дослідників, їх досвіду, а також результатів сучасних досліджень, виявлення й аргументованої критики фальсифікованих і псевдонаукових розробок за спеціальністю історія та археологія
- Здатність давати експертну оцінку науковим працям зі спеціальності історія та археологія, виконувати функції наукового керівника і консультанта, а також наукового редактора текстів зі спеціальності історія та археологія, співпрацювати з редакторами власних наукових робіт.
- Здатність забезпечувати високий рівень якості власних наукових та науково-методичних праць.
- Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати перспективні наукові проблеми в рамках спеціальності історія та археологія й пропонувати шляхи їх вирішення.

Програмні результати навчання:

- Уміти детально проектувати та переконливо представляти проєкт колективної науково-дослідної роботи для вирішення важливої проблеми в галузі
- Уміти на основі знань шукати й верифікувати різнотипні джерела, формувати з них джерельну базу достатню для вирішення конкретних дослідницьких завдань
- Знати й уміти використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у практиці наукового дослідження та в освітньо-педагогічній діяльності.
- Знати, враховувати й переосмислювати наявні історичні й джерелознавчі наукові концепції.
- Уміти вдосконалювати наявні в межах області досліджень знання, застосовувати для цього історичний досвід.
- Уміти оцінювати й обґрунтовувати актуальність розробки й апробації історичних тем.
- Уміння презентувати результати дослідження у фаховому середовищі та для широкого загалу.
- Уміти на основі знань завершити оригінальне наукове дослідження у формі структурованої дисертаційної роботи, забезпеченої необхідним науковим апаратом.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

До структурно-логічної схеми навчання дисципліна інтегрована у формі вибіркової по формуванню універсальних компетентностей дослідника / загальних компетенцій фахівця/здобувача (soft skills)

Пререквізити – навчальна дисципліна викладається в 3-му семестрі другого року навчання та не має міждисциплінарний характер і вивчається на основі навчальних дисциплін: другого (магістерського) рівня вищої освіти таких як «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність», «Науково-дослідна практика», «Історія європейського кіно», «Європейські імперії та колоніалізм»; з ОНП «Історія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Історичне джерелознавство та архівознавство України», «Інформаційно-комунікаційні технології в історичних дослідженнях», «Організація науково-інноваційної діяльності в дослідженнях з історії», «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи».

Постреквізитами навчальна дисципліна забезпечує формування наукового світогляду здобувачів з ОНП «Історія» третього (освітньо-наукового рівня вищої освіти та є доповненням для здобуття дослідницьких навичок і світоглядних засад майбутніх учених-істориків за темою дисертаційного дослідження.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Господарські форми економіки від стародавнього світу до кінця XIX ст
<i>Тема 1.1. Вступ до курсу «Економічна історія»</i>
<i>Тема 1.2. Господарські форми економіки стародавнього світу</i>
<i>Тема 1.3. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу.</i>
<i>Тема 1.4. Становлення та розвиток феодалної системи господарства (V–XVI ст.)</i>
<i>Тема 1.5. Генезис капіталізму та мануфактурний період його розвитку (XVI–XVIII ст.)</i>
<i>Тема 1.6. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)</i>
Розділ 2. Господарські форми економіки від кінця XIX ст. до теперішнього часу
<i>Тема 2.1. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.)</i>
<i>Тема 2.2. Основні економічні зміни між Першою та Другою світовими війнами (1918–1939 рр.).</i>
<i>Тема 2.3. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина XX ст.)</i>
<i>Тема 2.4. Екстенсивно-інтенсивний характер економічного розвитку України в другій половини XX ст. (1945– 1991 рр.)</i>
<i>Тема 2.5. Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст.</i>
<i>Тема 2.6. Економіка України в умовах незалежності</i>

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення кредитного модуля достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базовою літературою

1. Боев Ю.О., Боева С.Ю. Економічна історія: Західна Європа, Японія, США: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 174 с.
2. Економіка зарубіжних країн: конспект лекцій [Електронний ресурс]: Навчальний посібник для студентів Спеціальності 051 «Економіка» / С. В. Нараєвський, К.Ю. Редько: КПІ ім. Ігоря Сікорського – Електронні текстові дані (1 файл: 261 КБ). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 104 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/701f22f7-785c-44ed-bc07-f28458e3eab2/content> (дата звернення 15.10.2025).
3. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015 – 792 с. URL: <https://tinyurl.com/tpm2uj8j> (дата звернення 15.10.2025).
4. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю.В. Ущатовський. – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. – 144 с. URL: <https://tinyurl.com/3vux4mu5> (дата звернення 02.06.2025).

5. Коротка історія економіки / пер. Андрій Калинюк. К.: Наш Формат, 2022. — 256 с. URL: <https://tinyurl.com/bdeeyvsc> (дата звернення 15.10.2025).
6. Якобчук, В. П. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленская, С. В. Тищенко. — Київ: Центр учбової літератури, 2015. — 472 с. URL: <https://tinyurl.com/mj6c7j8v> (дата звернення 15.10.2025).

4.2 Додатковою літературою :

1. Борович О.Д., Каменева Н.М. Історія економіки та економічної думки: Навчальний посібник. — Харків: УкрДАЗТ, 2010. — 318 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2289/1/%D0%9D%D0%9F.pdf> (дата звернення 15.10.2025).
2. Боднарчук Т.Л. Історія економіки та економічної думки : навчально-методичний посібник. Боднарчук Т.Л. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 122 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5564/Bodnarchuk-T.L.-Istoriia-ekonomiky-ta-ekonomichnoi-dumky.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 15.10.2025).
3. Гавриш О. А. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / О. А. Гавриш, В. І. Кривда, С. В. Нараєвський — Київ: НТУУ «КПІ», 2011. — 492 с URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/701f22f7-785c-44ed-bc07-f28458e3eab2/content> (дата звернення 15.10.2025).
4. Економіка зарубіжних країн: підручник / С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О.М. Згуровський, С. В. Нараєвський. — К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2017. — 400 с. URL: https://books.google.com.ua/books?id=kXYrDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення 15.10.2025).
5. Економічна історія: Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Економіка і підприємництво». / Ю.Б. Кравчук. — Харків, ХНУВС, 2014. — 223 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ccac05f8-84b5-406d-a121-bb6686df2b65/content> (дата звернення 15.10.2025).
6. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст] : [навч. посіб.] / Дручек О. В. [та ін.] ; Київ. ін-т Нац. гвардії України. - Київ : Київ. ін-т НГУ, 2024. — 185 с. URL: <https://tinyurl.com/5dwh2hjn> (дата звернення 15.10.2025).
7. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / за ред. проф. С. І. Архієреєва, доц. Н. Б. Решетняк — Х.: НТУ «ХПІ», 2010. — 336 с URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159818606.pdf> (дата звернення 15.10.2025).
8. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. — Вид. 2-ге, змін. і допов. — Харків: ХНАУ, 2020. — 243 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0061303.pdf> (дата звернення 15.10.2025).
9. Історія економіки та економічної думки. Навчальний посібник. /Під ред. к.е.н., доц. Філатова В.М. Харків: Вид. ХНЕУ, 2010 — 338 с. URL: <https://studfile.net/preview/7774466/> (дата звернення 15.10.2025).
10. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / [С.В.Степаненко, С.Н.Антонюк, В.М.Фещенко, Н.О.Тимочко] ; за ред. проф. С.В. Степаненка. — К.: КНЕУ, 2010. — 743 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Stepanenko_Serhii/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf (дата звернення 15.10.2025).
11. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / О. В. Кухар. - К. : Центр учб. літ., 2023. - 326 с. URL: https://cul.com.ua/preview/ist_econ_Kuhar.pdf : (дата звернення 02.06.2025).
12. Лазарович М. В., Матейко Р. М., Родіонова Л. А. Економічна історія. Навчально-методичний посібник. — Тернопіль: Економічна думка, 2006. — 68 с. URL: <https://tinyurl.com/3k84nnt9> (дата звернення 15.10.2025).
13. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу: Підручник/ За ред. Б. Д. Лановика. — К.: Вікар, 2006. — 495 с. URL: <https://tinyurl.com/6bk6y5db> (дата звернення 15.10.2025).
14. Леоненко П., Юхименко П. Економічна історія: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2004. URL: https://www.ebk.net.ua/Book/economics/leonenko_ei/part1/101.htm (дата звернення 15.10.2025).

15. Набатова О. О. Історія економіки та економічної думки: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» денної форми навчання. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 122 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/Posibniki_2021/nmp_IEED.pdf (дата звернення 15.10.2025).
16. Юхименко П.І. Економічна історія [Текст]: навч. посіб. / П.І. Юхименко. - 2-ге вид., стер. - К.: Вікар, 2016. - 341 с. 2006 URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yukhymenko_Petro/Ekonomichna_istoriia.pdf
17. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки: конспект лекцій. Біла Церква. Білоцерківський навчально-науково-виробничий комплекс «Освіта», 2019, 262 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2fmb_finansy/Istoriya-ekonomiky-ta-ekon.-dumky-Yukhymenko.-2019.pdf (дата звернення 15.10.2025).

4.3. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua (дата звернення 02.06.2025).
2. Бібліотека українця URL: <http://teka.ks.ua/> (дата звернення 02.06.2025).
3. Енциклопедія історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe> (дата звернення 02.06.2025).
4. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua> (дата звернення 02.06.2025).
5. Інститут історії України Національної академії наук України URL: <http://www.history.org.ua/> (дата звернення 02.06.2025).
6. Історія держави і права зарубіжних країн. Хрестоматії URL: <http://polkaknig.narod.ru/econom/mudrak/index.htm> (дата звернення 02.06.2025).
7. Лекція «Глобальні виклики економічного розвитку і Україна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TicIzmDGOXg> (дата звернення 02.06.2025).
8. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua> (дата звернення 02.06.2025).
9. Офіційний веб-сайт Соціально-Економічного Комітету ЄС. URL: <http://www.eesc.europa.eu> (дата звернення 02.06.2025).
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua. (дата звернення 02.06.2025).
11. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> . (дата звернення 02.06.2025).
12. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> . (дата звернення 02.06.2025).
13. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення 02.06.2025).
14. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org> Програма озвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html> . (дата звернення 02.06.2025).
15. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/modresource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf> . (дата звернення 02.06.2025).

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Під час вивчення кредитного модуля заплановано 13 лекційних та 7 семінарських занять, написання реферату, 1-ї модульної контрольної роботи, експрес-контрольних робіт на лекціях та екзамену.

Під час навчання й для взаємодії з здобувачами застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються такими:

1. Технологіями навчання:

- *особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології*, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», ділові ігри, наукова дискусія, експрес-конференція, круглий стіл);
- *інформаційно-комунікаційні технології*, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи здобувачів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять). Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережових комунікаційних можливостей (інтернет-семінар). При дистанційному навчанні використовуються такі сервери відеоконференцій, як ZOOM та/або Goggle Meet, освітній вебсервіс Google Classroom на платформі «Сікорський», месенджери для комунікацій зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кампус».

2. Методами навчання:

Загальний методичний підхід до викладання навчальної дисципліни визначається як комунікативно-когнітивний та професійно орієнтований, згідно з яким у центрі освітнього процесу перебуває аспірант – суб'єкт навчання і майбутній науковець.

На лекціях застосовується метод проблемного викладу, який дає змогу поставити проблему, сформулювати пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів, порівняти погляди, різні підходи з використанням наочних засобів, підібраних відповідно до теми дисертаційного дослідження здобувача.

Для передачі великого масиву інформації на лекціях застосовується пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний метод. Аспіранти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовій» формі, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворювального) мислення.

Під час семінарських занять використовуються інтерактивні методи навчання, зокрема «мозковий штурм» і навчальні дискусії, письмові вправи, спрямовані на застосування набутих теоретичних знань у розв'язанні практичних завдань.

Широко використовуються методи проблемного навчання (проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий (евристична бесіда), що активізує мислення, викликає інтерес до пізнання, і дослідницький метод, який передбачає аналіз матеріалу, постановку проблем і завдань, та короткий усний або письмовий інструктаж аспірантів, які самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виконують інші пошукові дії. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, містять усі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук джерел інформації). У даному методі найбільш повно проявляються ініціативність, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності, навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження;

2) *особистісно-орієнтовані технології*, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», дискусійні методи). Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення суперечностей в обговорюваному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції;

3) *інформаційно-комунікаційні технології*, що забезпечують проблемно-дослідницьке спрямування навчання та активізацію самостійної роботи аспірантів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відеопідтримки навчальних занять).

Одним з інноваційних методів навчання у вищій школі є Метод Комп'ютерного моделювання, який використовується як засіб розробки і перевірки, визначення принципів та закономірностей будови й функціонування соціальних процесів, систем і їх прогнозування для розробки рекомендацій щодо управління різними соціальними явищами, процесами, системами.

Відповідність методів навчання та оцінювання відображені в рейтинговій системі оцінювання, яка передбачає: експрес-контрольні, модульну контрольну роботу, індивідуальне завдання (реферат) та екзамен.

Нижче наведено розподіл аудиторних годин за темами курсу, календарний план їх проведення, контрольні заходи та система оцінювання (в таблиці застосовані наступні скорочення: Л.- лекція, С. – семінар, СР – самостійна робота).

Назви розділів і тем	Лекція		Семінар		Опис занять	СР	Контрольні заходи
	Год	Тиж.	Год	Тиж.			
Розділ І. Господарські форми економіки від стародавнього світу до кінця XIX ст							
Тема 1.1. .Вступ до курсу «Економічна історія».	2	1	1	2	Л.1. .Вступ до курсу «Економічна історія».	2	
Тема 1.2. Господарські форми економіки стародавнього світу	2	2	1		Л.2.Господарські форми економіки стародавнього світу		
					С.1. Предмет і метод економічної історії як навчальної дисципліни . Господарські форми економіки стародавнього світу	4	Робота на семінарі№1
Тема1.3. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу.	2	3			Л.3. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу.	2	
			2	4	С.2. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу.	4	Робота на семінарі №2
Тема 1.4. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.)	2	4	2	6	Л 4. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.) Ч.1	1	
	2	5			Л 5. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.) Ч.2	1	
						С.3. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.)	4
Тема 1.5. Генезис капіталізму та мануфактурний період його розвитку (XVI–XVIII ст.)	2	6			Л 6. Генезис капіталізму та мануфактурний період його розвитку (XVI–XVIII ст.)	2	
Тема 1.6. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	2	7	1	8	Л.7. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Ч.1	1	Експрес контроль за Розділом 1
	2	8			Л.8. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Ч.2	1	
						С.4.1 Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Промисловий переворот. Індустріалізація Західного світу	3,5
Доповідь за темами до розділу			1		С.4.2 Доповідь за темою розділу 1	5	Доповідь та обговорення
Разом за розділом 1	16		8			35.5	

Назви розділів і тем	Лекція		Семінар		Опис занять	СР	Контрольні заходи
	Год	Тиж.	Год	Тиж.			
Розділ II. . Господарські форми економіки від кінця XIX ст. до теперішнього часу							
Тема 2.1. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.)	2	9			Л.9..Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.) Ч.1	1	
	2	10			Л.10..Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.) Ч.2	1	
				2	10	С.5. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.)	
Тема 2.2. Основні економічні зміни між Першою та Другою світовими війнами (1918–1939 рр.).	1	10	2	12	Л.11 Основні економічні зміни між Першою та Другою світовими війнами (1918–1939 рр.).	2	Експрес-контроль за темами 2.1.-2.2
Тема 2.3. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина XX ст..)	1				С.6. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина XX ст.)	5,5	Робота на семінарі №6
Тема 2.4. Екстенсивно-інтенсивний характер економічного розвитку України в другій половини XX ст..(1945- 1991pp .)	2	11			Л.12 Екстенсивно-інтенсивний характер економічного розвитку України в другій половини XX ст..(1945-1991pp .)	2	
Тема 2.5. Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст	2	11	1	13	Л.13 Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст	2	Експрес контроль за Розділом 2
Тема 2.6. Економіка України в умовах незалежності	2	12			Л.14.Економіка України в умовах незалежності.	2	
Доповідь за темами до розділу 2 та за темою дисертаційного дослідження					1		С.7. Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI
					С.7.2. Доповідь за темою розділу 2 та за темою дисертаційного дослідження	5	Доповідь та обговорення
Разом за розділом 2	12		6			30.5	
Реферат			(2)	13	Захист реферату	10	реферат
Екзамен					За графіком	30	
Разом	28		14			108	150 год

5.1 Лекційні заняття

3	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, та завдання на СР)
1	Розділ 1. Господарські форми економіки від стародавнього світу до кінця XIX ст Тема 1.1. Вступ. Предмет і метод економічної історії як навчальної дисципліни 1. Предмет, завдання та функції навчальної дисципліни. 2. Економічна історія в системі людського знання і господарської діяльності. 3. Критерії періодизації економічної історії, її методологічні засади та джерела. 4. Стан і концептуальні засади вивчення економічного розвитку світу та України. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>* Карти:</i> «Політична карта світу»; «Політична карта України»; <i>Таблиці:</i> «Система економічних законів». «Значення економічної науки в житті людини». <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> Місце і значення курсу «Економічна історія» в системі гуманітарної підготовки науковця.
2	Тема 1.2. Господарські форми економіки стародавнього світу 1. Основні етапи розвитку й особливості господарства первісного суспільства. 2. Господарство на українських землях від трипільської культури до східних слов'ян 3. Становлення і розвиток рабовласницької системи господарства.. Характерні риси господарства держав Стародавнього Сходу: Давнього Єгипту, Месопотамії, Шумера, Аккадського царства, Давнього Вавилону, Стародавньої Індії та Китаю <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>Історичні карти:</i> *Карта стародавнього Єгипту *Карта стародавнього Китаю та Індії * «Україна. Верхній палеоліт»; * «Трипільська культура» «Доба бронзи і раннього заліза на території України»; «Розселення східнослов'янських племен». <i>Схеми:</i> «Матеріальна культура первісних людей», «Неолітична революція», <i>Зображення:</i> зображення знарядь праці та інших артефактів матеріальної культури людей кам'яної доби, трипільської культури, доби бронзи і заліза; <i>Фільми:</i> «Трипільське диво» (фільм 6); фільму «Невідома Україна»: http://video.i.ua/user/2346764/59121/ <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Дайте загальну характеристику первісного господарства та основних етапів його розвитку 2. Розкрийте зміст поняття “неолітична революція”, змін, що відбулися в господарській сфері первісного суспільства під її впливом. 3. Проаналізуйте економічний розвиток східнослов'янських племен та його особливості 4. Дайте визначення рабовласницькому способу виробництва, проаналізуйте типи його організації (східне та античне рабство). 5. Проаналізуйте типи стародавніх цивілізацій, загальні закономірності економічного розвитку держав Стародавнього Сходу, 6. Складіть аналітично-порівняльну таблицю економічного розвитку країн Стародавнього

	Сходу, за такими критеріями: розвиток продуктивних сил, сфер господарства; еволюція форм власності; основні організаційно-господарські форми; економічна політика держави
3	Тема 1.3. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу. - Еволюція античної системи господарства у Стародавній Греції: Античний поліс і його роль в господарському житті. Роль торгівлі для античних міст-полісів . - Розвиток античної системи господарства у Стародавньому Римі: еволюція рабовласницького способу виробництва та його періоди. - Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Історичні карти: *Карта стародавньої Греції. *Карта римської імперії II ст. н.е.. * «Світ кочівників і світ цивілізацій»; Схеми: <i>«Матеріальна та духовна культура грецьких міст Північного Причорномор'я»;</i> Зображення: <i>зображення зразків ювелірного мистецтва скіфів та сарматів;</i> <i>зображення пам'яток архітектури, образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, монет грецьких міст Північного Причорномор'я;</i> <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> - Складіть аналітично-порівняльну таблицю економічного розвитку античних Греції та Риму за такими критеріями: розвиток продуктивних сил, сфер господарства; еволюція форм власності; основні організаційно-господарські форми; економічна політика держави. - Охарактеризуйте еволюцію колонатної системи у Стародавньому Римі
4	Тема 1.4. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.) Частина 1 - Політико-економічна сутність феодального способу виробництва. Розвиток феодалізму в Західній Європі. - Економічний розвиток українських земель в епоху середньовіччя (V—XVI ст.). <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Історичні карти: Карти Франкського королівства, імперії Карла Великого, Франції, Англії, Священної Римської імперії, Візантії, Китаю, Японії У-ХУ ст., Київської Русі, Галицько-волинського князівства, Великого Князівства Литовського, Речі Посполитої <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> - Визначте основні критерії та підходи до проблеми періодизації Середньовіччя. Які, на Ваш погляд, економічні переваги феодальної системи над рабовласницькою? - Прослідкуйте еволюцію форм феодального землеволодіння (алод, бенефіцій, феод), шляхи формування феодальної земельної власності та феодального залежного селянства: колони, серви, літи). - Проаналізуйте основні господарські форми (феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія). - Вкажіть соціально-економічні передумови відродження старих і виникнення нових міст в середньовічній Європі. - Розкрийте особливості соціально-економічного устрою Київської Русі, процес феодалізації селян і земельні відносини. - Проаналізуйте економічний розвиток українських земель у період феодальної роздробленості, особливості господарського розвитку українських земель у складі інших

	держав.
5	Тема 1.4. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.) Частина 2 1. Становлення феодальних відносин у Китаї і Японії. 2. Феодальна система господарства у Візантії та Індії (V—XV ст.) <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Історичні карти: Карти Китаю, Японії, Візантії, Індії (V—XV ст.) <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Доведіть, що у країнах Середнього і Близького Сходу, Китаї та Індії важливу роль відігравала централізована держава. 2. Чому перехід до феодального строю в країнах Сходу був досить тривалим і поступовим? Аргументуйте. 3. Спираючись на факти, покажіть розвиток товарно-грошових відносин і зародження капіталістичного виробництва.
6	Тема 1.5. Генезис капіталізму та мануфактурний період його розвитку (XVI–XVIII ст.) 1. Розвиток товарно-грошових відносин і зародження капіталістичного виробництва. 2. Великі географічні відкриття та їхній вплив на економічний розвиток Європи. 3. Особливості становлення капіталістичного виробництва в Нідерландах, Англії, Франції та німецьких князівствах <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>Історичні карти:</i> «Великі географічні відкриття», «Європа в ХУІ-ХУІІ ст.», карти Нідерландів, Франції, Англії, німецьких князівств ХУІ-ХУІІ ст., <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Охарактеризуйте буржуазні революції в Європі, їх економічні передумови та результати. Розкрийте основні риси занепаду феодалізму 2. Дайте аналіз основних економічних причин Великих географічних відкриттів. Визначте їх економічні наслідки: створення колоніальної системи, становлення світового ринку, зміни в напрямках торгівельних зв'язків, "революція цін". 3. Охарактеризуйте джерела, методи та результати первісного нагромадження капіталу, Визначте його особливості в провідних країнах світу.
7	Тема 1.6. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Частина 1 1. Передумови промислової революції. Промисловий переворот. Велика Британія, на шляху до промислової і торгової гегемонії. 2. Особливості індустріалізації Франції. Зміни у виробничій системі Німеччини. 3. Промисловий переворот і розвиток капіталізму в Україні. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>Історичні карти:</i> «Великої Британії, Франції, Німеччини, «Українські землі в складі Російської Імперії в першій половині XIX ст.» <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Поясніть, чому Англію називають країною класичного первісного нагромадження капіталу. Визначте чинники, що зумовили її перетворення на лідера світового економічного розвитку. 2. Проаналізуйте розвиток фільваркового господарства в українських землях XVII—XVIII ст.. 3. Проаналізуйте передумови, джерела, напрямки та соціально-економічні наслідки промислового перевороту та індустріалізації у Великій Британії 4. Які особливості соціально-економічного розвитку Франції уповільнили промисловий переворот?

8	Тема 1.6. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Частина 2 1. Утворення капіталістичної економіки США. 2. Револьюційно-реформістський шлях становлення промислового капіталізму в Японії. 3. Колоніалізм періоду промислової революції <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:.</i> <i>Історичні карти:</i> Карти США в кінці ХУІІІ - першій половині ХІХ ст., Японії <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Чому промислова революція в США носила переселенський характер? Дайте характеристику колоніальному господарству США. 2. Розкрийте суть "Пруського" та "Американського" шляхів розвитку капіталізму в сільському господарстві (європейські країни, США). Поясніть, як змінюється роль колоній в добу промислової революції останньої третини ХVІІІ — середини ХІХ ст. в європейських країнах.
9	Розділ 2. Господарські форми економіки від кінця XIX ст. до теперішнього часу Тема 2.1. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.) Частина 1. 1. Еволюція промислового капіталізму в другій половині XIX-XX ст. 2. Друга технологічна революція і розвиток світових продуктивних сил (кінець XIX — початок XX ст.) 3. Причини швидкого економічного піднесення США та Німеччини. Особливості розвитку господарств Великої Британії та Франції. 4. Господарство України в другій половині XIX – поч. XX ст. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:.</i> <i>Історичні карти:</i> «Європа на початку XX ст..», карти США, Німеччини, Великої Британії, Франції в кінці XIX- початку XX ст, Українські землі в кінці XIX - на початку XX ст., <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Доведіть, що на зламі XIX-XX ст. завершилося формування міжнародної економіки. 2. Використовуючи факти, доведіть, що в цей період склалися основні риси американської промисловості: комплексність, глибокі зміни у сфері економіки в цілому та її галузях, нові методи організації виробництва. 3. Дайте оцінку промисловому «ривку» Німеччини, визначте фактори, що його зумовили 4. Розкрийте причини втрати Великою Британією промислової монополії, перетворення її на світового перевізника та світового банкіра. 5. Охарактеризуйте економічну кризу 1900-1903рр. та її вплив на економіку України. 6. Розкрийте сутність індустріалізації в Україні та її найважливіші фактори. Вкажіть на особливості промислового розвитку України на межі XIX – XX ст.
10	Тема 2.1. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.) Частина 2. 1. Становлення індустріального суспільства в Японії. 2. Колоніальна система господарства і становище залежних країн наприкінці XIX — на початку XX ст.. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:.</i> <i>Історичні карти:</i> карти Японії в кінці XIX- початку XX ст., колоніальна система XIX — початку XX ст. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Поясніть, що таке "революційно-реформістський" шлях промислового розвитку Японії. Як відбувалась модернізація економічної структури Японії? Що передбачала політика роздержавлення у 80-ті рр. XIX ст.? Проаналізуйте особливості структури економіки

	Японії на початку ХХ ст. 2. Чим колонізація Великої Британії у Північній Америці, Австралії, Новій Зеландії і Південній Африці, відрізнялась від колонізації на Сході? 3. Дайте характеристику залежних країн, наведіть приклади типових залежних країн. Чим вони відрізнялися від колоній? Проаналізуйте їх економічний розвиток.
11.1	Тема 2.2. Основні економічні зміни між Першою та Другою світовими війнами (1918–1939 рр.). 1. Вплив Першої Світової війни на економіку воюючих країн. Становлення різних систем регульованого капіталізму. 2. Ліберально-реформістська модель регульованого капіталізму США. Відновлення могутності німецьких монополій. Економічний розвиток Великої Британії і Франції. Економіка Японії між Першою та Другою світовими війнами. 3. Тоталітарна модель регульованого капіталізму. Становлення та розвиток державного соціалізму в СРСР. 4. Планово-директивна колонізація економіки України в добу тоталітаризму <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>Історичні карти:</i> * «Європа в міжвоєнний період». * «Європа після Першої Світової війни» <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Порівняйте «Новий курс» Ф.Рузвельта, програму виходу з економічної кризи Дж. Мея у Великій Британії, економічну політику уряду Народного фронту у Франції, економічну політику нацистської Німеччини, як варіанти виходу з економічної кризи 1929–1933 рр. Визначити національні особливості економічної політики провідних країн світу. 2. Проаналізуйте плани Ч. Дауеса та О. Юнга, їхню суть і мету. 3. Розкрийте сутність Великої депресії та особливості її прояву в європейських країнах. 4. Висвітліть економічну політику фашизму. Використовуючи фактологічний матеріал, доведіть, вона відкрито орієнтувалася на підготування до війни, мілітаризацію економіки, офіційне закріплення системи примусової праці, знищення соціального страхування.
11.2	Тема 2.3. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина ХХ ст..) 1. Економічні особливості повоєнного розвитку світу. 2. Зростання економічної могутності США. Особливості економічного розвитку провідних європейських країн. 3. Перетворення Японії в одну з провідних індустріальних країн світу. Особливості японської моделі економічного розвитку. 4. Формування індустріального суспільства в країнах Латинської Америки. Економічний розвиток країн, що звільнилися від колоніального панування <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> <i>Історичні карти:</i> *Європа після Другої світової війни» <i>Таблиці:</i> «Класифікація країн після Другої світової війни», «Розвиток світового господарства 1950-ті – 1970 ті рр.», «Економічні підсумки Другої світової війни», «План Маршалла» <i>Фото:</i> «Рузвельт, Черчіль, Сталін» <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Простежте еволюцію та перспективи західноєвропейської інтеграції. Назвіть основні регіональні та міжнародні економічні організації. 2. Використовуючи статистичні дані, порівняйте основні тенденції економічного розвитку

	провідних країн світу за умов індустріальної та постіндустріальної економіки за такою схемою: динаміка і темпи економічного розвитку; структурні зміни у національних економіках, розвиток сфер і галузей господарства; роль державного сектора та державного регулювання, напрями економічних реформ; позиції у світовому господарстві.
12	Тема 2.4. Екстенсивно-інтенсивний характер економічного розвитку України в другій половині XX ст. (1945- 1991рр .) 1. Післявоєнна відбудова народного господарства. України, її регіональні особливості. Економічні реформи 50 – 60-х рр. XX ст. в Україні. Та їх наслідки. 2. Господарство України у 70-х – першій половині 80-х рр. XX ст.. Спроби реформування української економіки. та причини їх невдач. Криза директивно
13	Тема 2.5. Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст. 1. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи. 2. Розвиток економіки перехідного періоду в країнах Азії і на Кубі. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:.</i> <i>Історичні карти:</i> «країни Центральної та Східної Європи», «країни Азії» «карта Куби». <i>Таблиці:</i> «Риси перехідної економіки». Групи країн XXI ст.» <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Розкрийте теорію постіндустріального суспільства та погляди її основоположників на витоки сучасної інформаційно-технологічної революції. Д. Белл. 2. Висвітліть характерні риси та фактори розвитку постіндустріальної сервісно-інформаційної економіки. 3. Прослідкуйте зміни, що відбулися в економіці країн колишнього соціалістичного табору. 4. Проаналізуйте економічний розвиток «чотирьох азіатських тигрів». планової економіки і спроба її лібералізації
14	Тема 2.6. Економіка України в умовах незалежності 1. Економіка України в умовах незалежності. Проблеми входження економіки України у світове господарство. 2. Україна в умовах глобалізації. Особливості господарської взаємодії України з країнами-членами СНД. 3. Проблеми та напрями реформування аграрного сектору України за умов незалежності. Місце України в системі інтеграційних процесів <i>Завдання на СР — опрацювати питання</i> 1. Охарактеризуйте роль України у світовому господарстві та стан її економіки в кінці XX – на початку XXI ст. 2. Висвітліть економічну політику та реформи в Україні наприкінці XX – на початку XXI ст. 3. Розкрийте проблеми входження економіки України у світове господарство 4. Дайте характеристику економіки України в умовах глобалізації

5.2. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

- мають за мету сприяти поглибленому засвоєнню і закріпленню проблемних теоретичних питань навчальної дисципліни; формуванню навичок та вмінь критичного аналізу в історико-економічному аспекті наукової літератури, статистичної інформації; узагальнення, осмислення та науково обґрунтованого оцінювання нагромадженого в історії зарубіжного та вітчизняного історико-економічного досвіду; а також знайомство з понятійним апаратом економічної історії, її місцем в системі економічних наук; вміння готувати виступи, формулювати та відстоювати

свою позицію, приймати активну участь у дискусії.

№з/п	Назва теми заняття
1	Предмет і метод економічної історії як навчальної дисципліни Господарські форми економіки стародавнього світу <i>Перелік питань для обговорення</i> 1. Предмет, завдання та функції навчальної дисципліни. Економічна історія в системі людського знання і господарської діяльності. 2. Критерії періодизації економічної історії, її методологічні засади та джерела. 3. Основні етапи розвитку й особливості господарства первісного суспільства. Господарство на українських землях від трипільської культури до східних слов'ян. 4. Становлення і розвиток рабовласницької системи господарства.. Характерні риси господарства держав Стародавнього Сходу: Давнього Єгипту, Месопотамії, Шумера, Аккадського царства, Давнього Вавилону, Стародавньої Індії та Китаю <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Простежте еволюцію рабовласницького господарства, Зробіть висновок щодо значення рабства на різних етапах розвитку рабовласницької економіки 2. Проаналізуйте основні досягнення та протиріччя розвитку господарства в період становлення ранніх цивілізацій
2	Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу. <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Еволюція античної системи господарства у Стародавній Греції: Античний поліс і його роль в господарському житті. Роль торгівлі для античних міст-полісів 2. Розвиток античної системи господарства у Стародавньому Римі: еволюція рабовласницького способу виробництва та його періоди. 3. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я. 4. Криза та крах античної економічної системи, їх причини. Зародження феодальних відносин. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Визначте спільні та відмінні риси двох типів рабовласницького господарства – азіатського та античного. 2. Охарактеризуйте передумови формування рабовласницької економіки.
3	Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.) <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Політико-економічна сутність феодального способу виробництва. 2. Розвиток феодалізму в Західній Європі. 3. Міста Західної Європи у XI—XV ст. і їхня економічна роль. 4. Економічний розвиток українських земель в епоху середньовіччя (V—XVI ст.). 5.. Становлення феодальних відносин у Китаї і Японії. 6. Феодальна система господарства у Візантії та Індії (V—XV ст.) <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1.Опишіть модель організації та управління феодального маєтку, господарства середньовічного міста (цехового устрою ремесла, торгових гільдій) в умовах зрілої феодальної економіки. 2. Охарактеризуйте шляхи формування, форми і типи власності в добу Середньовіччя. 3. Дайте порівняльну характеристику господарського розвитку суспільств європейської та арабо-мусульманської (ісламської) цивілізацій у V– X сторіччях.

№з/п	Назва теми заняття
4	Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) Промисловий переворот. Індустріалізація Західного світу. (1,0 год) <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Передумови промислової революції. Промисловий переворот, його суть, особливості, джерела, напрямки та соціально – економічні наслідки. 2. Велика Британія, на шляху до промислової і торгової гегемонії. 3. Особливості індустріалізації Франції. Зміни у виробничій системі Німеччини. Промисловий переворот і розвиток капіталізму в Україні 4. Утворення капіталістичної економіки США. 5. Революційно-реформістський шлях становлення промислового капіталізму в Японії. 6. Колоніалізм періоду промислової революції. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Проаналізуйте основні моделі підприємницької аграрної економіки промислово розвинених країн світу. 2. Охарактеризуйте основні технічні досягнення промислового перевороту. 3. Складіть аналітичну таблицю «Порівняльний аналіз процесу промислового перевороту у Великій Британії, Франції, Німеччині та США» за планом: хронологічні межі промислового перевороту, передумови, етапи і хід, соціально-економічні підсумки та особливості <i>Доповідь за темами розділу 1 (1,0 год.)</i>
5	Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.) <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Еволюція промислового капіталізму в другій половині XIX -XX ст. 2. Друга технологічна революція і розвиток світових продуктивних сил (кінець XIX — початок XX ст.) 3. Причини швидкого економічного піднесення США та Німеччини. 4. Особливості розвитку господарств Великої Британії та Франції 5. Господарство України в другій половині XIX – поч. XX ст. 6. Становлення індустріального суспільства в Японії 7. Колоніальна система господарства і становище залежних країн наприкінці XIX — на початку XX ст. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Доведіть, що на зламі XIX-XX ст. завершилося формування міжнародної економіки. 2. Охарактеризуйте економічну кризу 1900-1903рр. та її вплив на економіку України. 3. Проаналізуйте особливості структури економіки Японії на початку XX ст.
6	Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина XX ст.) <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Економічні особливості повоєнного розвитку світу. Економіка США, основні тенденції її розвитку. Рейганоміка, її результати 2. Розвиток економіки Німеччини. Становлення соціально-ринкового господарства. 3. Економіка Великої Британії, її основні тенденції. «Тетчеризм». 4. Особливості економічного розвитку Франції. 5. Перетворення Японії в одну з провідних індустріальних країн світу. Особливості японської моделі економічного розвитку. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Які факти свідчили про завершення процесу індустріалізації в економічно розвинених країнах світу? Визначте рівень їх індустріального розвитку. 2. Які ознаки економіки постіндустріального суспільства? Охарактеризувати тенденції економічного розвитку в умовах становлення постіндустріальної економіки. 3. Розкрийте суть Плану Маршалла, його причини та наслідки. 4. Доведіть роль науково-технічного прогресу в структурній перебудові економіки розвинених країн після Другої світової війни.

№з/п	Назва теми заняття
	5. Розкрийте суть інтеграційних процесів в післявоєнному світі (1950-і – 90-і рр.). 6. Як відбувалось формування індустріального суспільства в країнах Латинської Америки? 7. Охарактеризуйте економічний розвиток країн, що звільнилися від колоніального панування.
7.1	Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст. (1,0 год) <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи. 2. Розвиток економіки перехідного періоду в країнах Азії і на Кубі. 3. Економіка України в умовах незалежності . 4. Проблеми входження економіки України у світове господарство. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Що таке економічна глобалізація, який її вплив на національні господарства та на яких рівнях вона відбувається? 2. Охарактеризуйте етапи міжнародної економічної інтеграції та її сучасний стан у Європі. 3. Прослідкуйте зміни, що відбулися в економіці країн колишнього соціалістичного табору. 4. Проаналізуйте економічний розвиток «чотирьох азіатських тигрів». 5. Розкрийте проблеми переходу України до ринкової економіки. 6. Висвітліть економічне становище України у другій половині 1990-х - на початку 2000-х років. 7. З'ясуйте місце України в системі інтеграційних процесів. Доповідь за темою дисертаційного дослідження (1,0 год.)

Платформа дистанційного навчання:

Для кращого засвоєння матеріалу навчальної дисципліни в період дистанційної роботи, використовується електронна пошта, платформа дистанційного навчання «Сікорський» на основі системи Google Classroom, MOODle та платформа для проведення онлайн-зустрічей Google Meet, за допомогою яких:

- спрощується розміщення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів, літератури тощо;
- здійснюється зворотній зв'язок з аспірантами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- перевіряються і оцінюються виконані завдання;
- ведеться облік виконання аспірантами плану навчальної дисципліни, дотримання графіку подання навчальних/індивідуальних завдань та їх оцінювання..

6. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота передбачає: підготовку до лекцій та семінарських занять; підготовку до участі в обговоренні питань теми; самоконтроль набутих знань; опрацювання джерел зі списку літератури (базової / додаткової); створення презентацій (за вимогою) для візуального супроводу доповіді; до написання реферату; заліку тощо.

6.1. Теми для самостійного опрацювання – не заплановано

6.2. Підготовка до лекційних та семінарських занять. Для підготовки до лекційних та семінарських занять здобувачу необхідно опрацювати заплановану базову і допоміжну літературу та підготувати матеріал для обговорення на заняттях. На це здобувачу виділяється **65** години СР.

6.3. Експрес-контрольні. На підготовку до трьох експрес-контрольних відводиться **3** години. На експрес-контрольні викладач розробляє теми та своєчасно ознайомлює з ними студентів.

6.4. Реферат. На підготовку та оформлення реферату відводиться **10** годин СР. Тему реферату здобувач повинен обрати та узгодити з викладачем не пізніше 3 тижня від початку занять. Рекомендований список тем рефератів надано у **додатку Б**. Методичні рекомендації щодо

оформлення реферату надано в **додатку В**. Терміни подання реферату викладачу не пізніше 14 тижня. Захист реферату планується на 15 тиждень.

6.5. Екзамен. Екзамен проводиться в період екзаменаційної сесії, по завершенню навчального семестру згідно ухваленого графіку. На підготовку до екзамену відводиться **30** годин СР. Перелік питань для підготовки до екзамену надано у **додатку А**. В період дистанційного навчання екзамен може бути проведений згідно графіку за допомогою Google Classroom та платформи для проведення онлайн-зустрічей Google Meet.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

7.1. Правила відвідування занять

Лекції: Для здобувачів вкрай важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування навчальної дисципліни здобувачем. Здобувачу складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати експрес-контроль та модульну контрольну роботу, якщо він буде пропускати лекції. Допомога викладача необхідна під час опанування нового навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Тому для здобувачів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Семінарські заняття. Здобувачам рекомендується відвідувати семінари, бо остаточний рейтинговий бал значною мірою залежить саме від результатів роботи на семінарських заняттях. Активна участь здобувача на семінарських заняттях є обов'язковою: рейтинг здобувача значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на заняттях. Відсутність на семінарських заняттях або непідготовленість до них призводять до зниження підсумкових балів з навчальної дисципліни.

7.2. Правила виконання завдань

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни **«Економічна історія»**, здобувачі:

1) на лекціях:

- для додаткового оцінювання знань виконують експрес-контролі (експрес-контроль бажано проводити наприкінці лекції, виділяючи на цей вид роботи 5-8 хвилин). На експрес-контрольні рекомендується виносити або тестові питання, або одне проблемне питання з дисципліни, сприятливе для узагальнення, аналізу та синтезу історичної, загальногуманітарної й загальнонаукової інформації, формулювання власної позиції здобувача щодо викладеного матеріалу з метою усвідомлення сутності історичних процесів через біографію як історико-культурологічне явище.

2) на семінарських заняттях

самостійно

- готуються до доповіді за темами семінарських занять;
під керівництвом викладача:
- організовують дискусії між здобувачами та викладачем з проблемних питань курсу, акцентуючи увагу на аналіз та узагальнення наукової інформації;
- обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою думку щодо оцінювання викладеного матеріалу.

Завдання та матеріали для проведення експрес-контролів / творчих завдань формує викладач на основі навчального матеріалу та подає у Google Classroom та у додатку до силабусу.

7.3. Правила поведінки на заняттях.

Опрацьовуючи матеріал навчальної дисципліни **«Економічна історія»** здобувачі на **лекціях** уважно слухають лектора та за потреби записують важливу інформацію, періодично виконують експрес-контролі в письмовій формі (протягом 5–10 хв.). Рекомендується / Допускається діалог між здобувачем та викладачем.

На **семінарських** заняттях здобувачі:

- *роблять усні доповіді, демонструють презентації, висловлюють власну думку з питань теми, беруть участь у дискусіях. Участь здобувачів на семінарських заняттях виглядає як сумарна робота, в яку входить:*
 - *виступ з основного питання або усна наукова доповідь;*
 - *доповнення, запитання до доповідача, рецензія на виступ;*
 - *участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;*
 - *аналіз джерел та наукової історичної літератури;*
 - *письмові завдання (тестові завдання, творчі роботи, історичні есе тощо) та їх оформлення відповідно до вимог кафедри, наданих в додатку Г*

Під час пошуку інформації в мережі Інтернет рекомендується використовувати надійні й перевірені джерела. Робота здобувача передбачає участь у інтерактивних формах організації навчального заняття (надання відповідей на запитання, які поставили викладач або здобувачі). Очікується, що кожен здобувач має бути готовим по всім питанням плану семінару, доповнюватиме доповіді інших здобувачів та висловлюватиме власну думку під час тематичних обговорень. Здобувачам дозволяється користуватися власними письмовим нотатками й конспектами. Допускається використання ноутбуків, планшетів, телефонів для реалізації навчальних цілей. При цьому варто намагатися висловлювати думку самостійно, а не читати чужі тексти. Викладач критично аналізує виголошені доповіді, коментує допущені помилки, модерує дискусії між здобувачами.

Тематика лекцій і семінарів висвітлена у робочій програмі дисципліни (силабусі), яка розміщена в Електронному кампусі, на вебсайті кафедри історії, платформі «Сікорський» (Moodle, Google Classroom).

7.4. Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали

Здобувачів заохочують до науково-дослідницької роботи за темою дисертації та оприлюднення її результатів, зокрема до участі у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи», яку щорічно організовує кафедра історії КПІ ім. Ігоря Сікорського або публікації у науковому журналі «Сторінки історії» (категорії A, Web of Science). Написання тез та/або статті з тематики навчальної дисципліни до 10 балів.

Згідно п.2.7 Положення (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) сума заохочувальних балів не може перевищувати 10 балів.

Згідно пп. 3.16 – 3.17 Положення стартові бали формуються як сума балів, отриманих за результати заходів поточного контролю та заохочувальних балів і становить **50** балів.

Штрафні бали не передбачені.

7.5. Реферат

Тему реферату здобувач повинен обрати та узгодити з викладачем не пізніше 3 тижня від початку занять. Теми реферату здобувач може обирати із запропонованих викладачем або пропонувати свою тему.

Реферат виконується:

- відповідно до методичних рекомендацій (**додаток В**).
- з урахуванням академічної доброчесності, зокрема: самостійного виконання роботи; посилання на джерела інформації у разі використання тверджень, відомостей тощо; дотримання норм законодавства про авторське право і сумісні права; надання достовірної інформації про джерела інформації тощо. У разі виявлення порушень академічної доброчесності реферат не зараховується і здобувач може бути відрахований з університету.

Реферат подається на перевірку викладачу не пізніше 12 тижня.

Захист реферату планується на 13 тижні із застосуванням мультимедійного обладнання.

7.6. Політика крайніх термінів та перескладань.

Опрацювання пропущеного лекційного матеріалу відбувається шляхом посиленої підготовки до семінарських занять.

Згідно пп.3.1. – 3.2. Положення (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) не проходження здобувачами заходу поточного контролю (наприклад, експрес-контроль на лекції, робота на семінарському занятті, тестування тощо) під час аудиторного заняття в синхронному режимі **без поважних причин оцінюється у 0 балів**.

Якщо контрольні заходи пропущені здобувачем з поважних причин, то йому надається можливість виконати їх у визначений викладачем час та формі. Оцінювання відпрацьованих здобувачем контрольних заходів проводиться згідно рейтингової системи оцінювання результатів навчання (п.8 Силабусу).

Реферат здобувач повинен надати не пізніше 12 тижня та захистити його на 13 тижні. При невиконанні даної умови здобувач отримує 0 балів за реферат та не допускається до екзамену.

Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем із пропущених контрольних заходів. Рекомендується як найшвидше випрацювати пропущені контрольні заходи.

7.7. Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та ключові принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності визначена у «Положенні про систему запобігання академічного плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/47>, а також на вебсторінці університету: <https://kpi.ua/academic-integrity>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю

Поточний контроль: здійснюється під час навчальних занять і має на меті перевірити рівень підготовки здобувачів до занять. Семінари проводяться у формі дискусій з проблемних питань заняття, з акцентуванням уваги на узагальненні наукової інформації. Експрес-контроль у письмовій формі (тести під час дистанційного навчання) проводиться під час лекцій тричі на семестр. Враховується підготовка та захист реферату.

Календарний контроль: проміжна атестація (далі – атестація) не передбачено.

Семестровий контроль: екзамен.

Система оцінювання (поточний контроль)

Рейтинг здобувача з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) контроль залишкових знань на 3-х лекційних заняттях у формі експрес-контролів (тести під час дистанційного навчання) протягом 5-10 хв.;
- 2) роботу на 7 семінарських заняттях;
- 3) доповіді за темами розділів ОК;
- 4) реферат;
- 5) екзамен

Система оцінювання контрольних заходів:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
Стартова складова					50
1.	Робота на семінарських заняттях	28	4	7	28
2	Контроль залишкових знань на лекційних заняттях	6	2	3	6
3	Доповідь за темами розділів дисципліни	8	4	2	8
4	Реферат	8		1	8
Екзаменаційна складова					50
5	Екзамен	50	50	1	50
	Всього	100			100

1. Робота на семінарських заняттях

Робота здобувача складається із двох компонентів: доповіді на семінарських заняттях та/або активна робота на семінарі.

Ваговий бал за роботу на кожному із 7 семінарських заняттях та доповідях на них становить – 4 бали. Максимальна кількість балів за роботу здобувача на семінарських заняттях становить — 28 бал.

Критерій оцінювання роботи здобувача на семінарі:

4 бали	- тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач брав активну участь в роботі семінару.
3 бали	- тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач взяв активну участь в роботі семінару.
2,5 бали	- тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання неповні (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач брав участь в роботі семінару..
0 балів	- доповідь на семінарі становить менше 60% необхідної інформації. Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання . Здобувач не брав участі в обговоренні питань семінару.

2. Контроль залишкових знань на лекційних заняттях

Контроль залишкових знань проводиться на 3 лекційних заняттях у формі експрес-контролів (письмове завдання або тестів) протягом 5-10хв.

Ваговий бал одного експрес-контролю становить – 2 бали. Максимальна кількість балів за експрес-контролі становить –6 балів.

Критерій оцінювання одного експрес-контролю

1 – 2 балів	- не менше за 60% потрібної інформації
0 балів	- відповідь відсутня або невірна (менше за 60% потрібної інформації)

3. Доповідь за темами розділів ОК (в тому числі за темою дисертаційного дослідження)

Ваговий бал однієї доповіді – 4 балів. Максимальна кількість балів за дві доповіді становить 8 балів.

Критерій оцінювання однієї доповіді

4 бали	- тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації).
3 бали	- тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації).
2,5 бали	- тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання неповні (не менше за 60% потрібної інформації).
0 балів	- доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо». Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання.

4. Реферат

Ваговий бал реферату становить – 8 балів.

Критерій оцінювання реферату

8 балів	– відповідність вимогам до змісту, структури та оформлення не менше ніж 90%
6-7 балів	– робота відповідає вимогам змісту та структури, але має неточності в оформленні та містить не менше за 75% потрібної інформації
5 балів	– робота не зовсім відповідає вимогам змісту та структури, має неточності в оформленні, незначні помилки в тексті та містить не менше за 60% потрібної інформації
0 балів	- робота не відповідає вимогам змісту та структури, має неточності в оформленні, значні помилки в тексті та містить менше за 60% потрібної інформації. Або несвоєчасно надано на перевірку

Умови допуску до семестрового контролю є: стартовий рейтинг не менше 25 балів (п.3.3 Положення); своєчасне надання реферату на перевірку викладачу та його захист.

Екзамен

Екзаменаційну роботу всі здобувачі, які виконали умови допуску до екзамену, виконують обов'язково.

Максимальна оцінка за екзаменаційну роботу – 50 балів.

Кількість балів за питання за розділами:

Розділ І. Господарські форми економіки від стародавнього світу до кінця XIX ст.	25 балів
Розділ ІІ. Господарські форми економіки від кінця XIX ст. до теперішнього часу	25 балів

Критерій оцінювання залікового питання

22- 25 балів	- повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)
21- 16 балів	- відповідь на питання в цілому розкрито (не менше за 75% потрібної інформації)
15 - 12 балів	- неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації), значні помилки
0 балів	- неповна відповідь (менше за 60% потрібної інформації) або відповідь відсутня

До зниження рейтингу здобувача призводить: невиконання експрес-контролів та модульної контрольної роботи; неналежна підготовка до семінарів; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел; несвоєчасне подання реферату на захист та його не відповідність вимогам до змісту, структурі та оформленню.

Здобувач може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача з виставленою оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

Підсумкова рейтингова оцінка здобувача складається з суми стартових балів (сума балів отриманих за результатами заходів поточного контролю та заохочувальних балів (п. 3.17 Положення) та балів з екзамену. До відомості викладач вносить підсумкову рейтингову оцінку здобувача з подальшим переведенням її до оцінок за університетською шкалою (Таблиця 1), або стартові бали і відмітку «не допущено», «усунено», «не з'явився» (п.3.18 Положення, Таблиця 2).

Таблиця 1. Відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше за 60	Незадовільно

Таблиця 2. Відмітки у відомості семестрового контролю

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю, а саме: не своєчасного надання реферату на перевірку викладачу та його захист; стартовий рейтинг становить менше 25 балів.
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач був допущений, але не з'явився на залік.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

НПП можуть вносити уточнення до змістовних модулів, РСО та завдань до МКР та експрес-контролів відповідно до власних методичних напрацювань.

Рекомендований перелік питань до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.

Перелік тем на експрес-контроль кожний НПП розробляє у відповідності до власних методичних напрацювань.

В **додатку Б** до силабусу надано рекомендовані теми рефератів.

Методичні рекомендації кафедри з їх оформлення надані в **додатку В**.

Визнання результатів навчання в інших ВНЗ, а також у неформальній/ інформальній освіті.

В Університеті визнання результатів навчання в інших ВНЗ, у тому числі у неформальній/ інформальній освіті ухвалено в:

- Положенні про визнання іноземних документів про освіту (<https://osvita.kpi.ua/node/123>);
- Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>);
- Положенні про академічну мобільність (<https://osvita.kpi.ua/node/124>);
- Порядку оформлення індивідуального навчального плану студентів, які беруть участь у програмах академічної мобільності (<https://osvita.kpi.ua/node/186>).

При наявності у здобувача документів, які підтверджують його участь у наукових конференціях (міських, міжміських, Всеукраїнських тощо), академічній мобільності (в тому числі індивідуальній) за темою семінарського заняття або розділу навчальної дисципліни, вони можуть враховуватися викладачем у семестровому та поточному контролі відповідно до рейтингової системи оцінювання результатів навчання. Додаткова валідація даних результатів неформального навчання не передбачається (згідно п. 2.2. Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті).

Позааудиторні заняття

Заняття з оформлення списку використаних джерел та публічний захист доповіді можуть бути проведені в Науково-технічній бібліотеці ім. Г. І. Денисенка (за попередньою згодою).

Можлива участь здобувачів у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи».

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та асинхронне дистанційне навчання з використанням платформи для відео-конференцій (Google Meet) та освітньої платформи дистанційного навчання «Сікорський» (Google Classroom).

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. Заняття проходять із використанням сучасних ресурсів проведення онлайн-зустрічей (організація відео-конференцій).

Інклюзивне навчання

Допускається відповідно до «Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського» (2020). Детально: <https://osvita.kpi.ua/ppoin>

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус):

Складено

доцент кафедри., к.і.н., доцент Боєва Світлана Юріївна

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

Ухвалено кафедрою **історії** (протокол № 14 від 18 червня 2025р.)

Погоджено НМКУ В9 (протокол №12 від 18.06.2025)

Погоджено Методичною комісією ФСП (Протокол №12 від 18.06.2025)

До силабусу внесені зміни на підставі Положення (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) та розпорядження по університету №РП/333/25 від 30.09.2025.

Ухвалено кафедрою **історії** (Протокол № 4 від 09 жовтня 2025р.)

Погоджено Методичною комісією ФСП (протокол № 1 від 14 жовтня 2025р.)

Погоджено НМКУ В9 (протокол №3 від 15 жовтня 2025р.)

Додаток А
Перелік питань до семестрового контролю (екзамен)

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 Історія та археологія
(код і назва напрямку підготовки)

Освітня програма Історія
(код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна Економічна історія
(назва)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1 *Питання з I блоку питань*

2 *Питання з II блоку питань*

Затверджено на засіданні кафедри Історії
(назва кафедри)

Протокол № _____ від « _____ » 202 _____ р.

Завідувач кафедри історії _____
(підпис) (Прізвище та ініціали)

ПИТАННЯ для формування екзаменаційних білетів*

Питання I з блоку питань I

1. Дайте визначення предмета економічної історії, розкрийте мету і функції дисципліни.
2. Охарактеризуйте методи дослідження економічної історії.
3. Визначте основні критерії та підходи до періодизації дисципліни.
4. Перелічіть фактори, що зумовили перехід від привласнюючого до відтворюючого господарства в період первісної доби.
5. Розкрийте причини занепаду та загибелі первісної господарської системи.
6. Висвітліть закономірності економічного розвитку держав Стародавнього Сходу.
7. Які ви знаєте країни східного рабства? Розкрийте його особливості.
8. Які були економічні причини виникнення перших держав?
9. Які галузі виробництва розвинули стародавні греки? Якого рівня досягли їхня торгівля, фінанси, кредит?
10. Визначте етапи еволюції античної системи господарства у Стародавній Греції.
11. Охарактеризуйте етапи еволюції рабовласницького способу виробництва у Стародавньому Римі.
12. Як розвивалися економічні зв'язки населення Північного Причорномор'я з грецькими містами-полісами, розташованими на території України?
13. Чому господарство Стародавнього Риму називають класичним?

14. Що вам відомо про римське сільське господарство, ремесло, внутрішню і зовнішню торгівлю?
15. Через які економічні причини зазнало краху античне рабовласницьке суспільство?
16. Охарактеризуйте шляхи формування, форми і типи власності в добу середньовіччя.
17. Розкрийте особливості становлення феодального господарства Франції, Англії, Німеччини, Візантії, скандинавських країн. У чому полягала спадковість господарського розвитку Західної Європи від античності до Середньовіччя?
18. Як і чому відбувалася еволюція феодального маєтку протягом XI—XV ст.? Як змінилися сеньйоріально-селянські відносини протягом цього періоду?.
19. Розкрийте фактори розвитку і піднесення міст Західної Європи в XI — XVст.
20. Опишіть цеховий лад середньовічного ремесла, покажіть його економічну раціональність у XII — XV ст.
21. Охарактеризуйте риси, характер європейської торгівлі в середні віки, її головні шляхи і райони.
22. Визначте характерні ознаки феодалізму.
23. Охарактеризуйте форми і характер землеволодіння та соціально-економічні відносини в епоху Середньовіччя.
24. Розкрийте особливості соціально-економічного устрою Київської Русі.
25. Розкрийте економічні причини і наслідки географічних відкриттів.
26. Обґрунтуйте положення про те, що зародження індустріального суспільства у країнах Західної Європи почалося в XVI ст..
27. Дайте визначення мануфактури, її типів. Розкрийте особливості мануфактурного періоду в розвитку промисловості у країнах Західної Європи.
28. Проаналізуйте особливості мануфактурного періоду української промисловості
29. Розкрийте значення буржуазних революцій XVI—XVIII ст. для становлення індустріального суспільства..
30. Охарактеризуйте економіку українських земель у XVII – XVIII ст., господарство Запорізької Січі.
31. Які наслідки аграрного перевороту в Англії? Які факти свідчили про прогресивний розвиток сільського господарства у країнах Західної Європи?
32. Як здійснювався процес формування і розвитку внутрішніх національних і світового ринків?

Питання II з блоку питань II

1. В чому полягає суть промислового перевороту? Які його наслідки? Які особливості промислового перевороту у Великобританії, Німеччині, Австрії та США?
2. Розкрийте основний зміст процесу індустріалізації. Покажіть динаміку та особливості індустріального розвитку США, Німеччини, Великобританії.
3. Охарактеризуйте найважливіші наукові відкриття, винаходи та технологічні нововведення в останній третині XIX ст.
4. Які структурні зміни відбулися в економіці провідних країн світу протягом останньої третини XIX – на початку XX ст.?
5. Наведіть порівняльну характеристику особливостей та періодизації процесу індустріалізації XIX – поч. XX ст. у провідних країнах світу та в Україні.
6. Розкрийте суть "пруського" та "американського" шляхів розвитку капіталізму в сільському господарстві.
7. Як розвивалася економіка США в 1914-1939 рр.?
8. Розкрийте суть мілітаристської економіки Німеччини.

9. У чому зміст теорії монополістичної конкуренції?
10. Які причини руйнування механізму автоматичного ринкового саморегулювання на межі XX ст.?
11. Обґрунтуйте, що нового внесли в теорію державного регулювання економіки послідовники економічного вчення Дж. М. Кейнса.
12. Розкрийте суть реформ після революції Мейдзі в Японії та їх наслідки.
13. Проаналізуйте процес становлення індустріального суспільства в Японії.
14. Охарактеризуйте план Маршалла, його причини та наслідки.
15. Які чинники сприяли економічному піднесенню в Німеччині та Японії у 50-60-х роках?
16. Охарактеризуйте основні причини, сутність та наслідки світових інтеграційних процесів у XX ст.
17. Розкажіть про спільний ринок – Європейський Союз.
18. Як відбувались економічні реформи 50 – 60-х рр. XX ст. в Україні? Вкажіть наслідки.
19. Проаналізуйте спроби реформування української економіки в 60 – 80-ті рр. XX ст. та причини їх невдач.
20. . Охарактеризуйте господарство України у 70-х – першій половині 80-х рр.
21. Визначте тенденції та напрями розвитку світового господарства у 50-90-х роках XX ст. Дайте характеристику структурним зрушенням у світовому господарстві
22. Яке значення має науково-технічний прогрес для розвитку національних господарств і світової економіки в цілому?
23. Які зміни відбулися протягом 30-80-х років у системі управління та планування господарства України?
24. Проаналізуйте розвиток української економіки в роки незалежності. Які проблеми вирішуються в Україні в ході ринкових перетворень?
25. Охарактеризуйте бачення і підходи до програми становлення ринкової економіки в Україні.
26. Визначте основні тенденції економічного розвитку України на сучасному етапі.
27. Охарактеризуйте особливості глобалізаційних процесів в світовій економіці.
28. Дайте характеристику чотирьом центрам світового господарства, їх взаємовідносин на сучасному етапі.
29. . Визначте особливості розвитку господарства країн з перехідною економікою.
30. Розкрийте особливості розвитку господарства країн, що розвиваються.
31. Проаналізуйте процес економічного розвитку нових індустріальних країн.
32. Які шляхи реформування української економіки в перші роки незалежності?
33. Визначте роль і місце України в світовому економічному розвитку.

Додаток Б

Теми рефератів

1	Основні тенденції суспільного та економічного розвитку Малих країн Західної Європи у міжвоєнний період: Фінляндія, Швеція, Норвегія, Данія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург
2	Основні тенденції суспільного та економічного розвитку окремих країн Центральної та Південно-Східної Європи у міжвоєнний період: Швейцарія, Австрія, Румунія, Угорщина, Греція, держави Балтії.
3	Спроби створення системи колективної безпеки в Європі.
4	Міжнародний соціалістичний рух між двома світовими війнами
5	Основні ідейно-політичні течії у першій половині ХХ століття
6	Причини та наслідки мілітаризації економіки в 30-х рр. ХХ ст.
7	Західноєвропейський інтеграційний процес в 50 - 70-ті рр ХХ ст .: досягнення, суперечності, перспективи.
8	Особливості соціально-економічного розвитку ЄС і правовий простір «єдиної Європи» на сучасному етапі.
9	Роль США в розвитку світової економіки і в формуванні міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.
10	Соціально-політичні кризи 1953-1956 рр. в Польщі, Угорщині, НДР, Чехословаччини.
11	Адміністративно-командна система господарювання та управління в Україні.
12	Адаптація законодавства України до законодавства ЄС - один із важливих інструментів створення в Україні нової правової системи та громадянського суспільства.
13	Сучасні концепції щодо стабілізації економічного стану України.
14	Глобалізаційні процеси в світовій економіці та їхні наслідки.

Додаток В

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
оформлення реферату

з навчальної дисципліни

Економічна історіятретього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня «*доктора
філософії*»спеціальність **В 9 (032) Історія та археологія**освітньо-наукова програма **Історія**

(назва)

форма навчання **денна****РОЗРОБНИКИ:**доц. к.і.н., доц. каф. Боева Світлана Юрійвна

(посада, наукова ступінь, вчене звання, ПІБ)

І. Загальні вимоги до реферату

Одне зі значень слова «реферат» (від лат. «referro» – доповідати, повідомляти) – це доповідь на будь-яку тему, підготовлена на підставі критичного огляду інших джерел. Методика реферування полягає в послідовному здійсненні операцій, пов'язаних з оцінкою, відбором, аналізом і узагальненням відомостей, які містяться в первинному джерелі.

При виборі теми реферату з переліку тем, запропонованого в додатку **Г** головне – керуватися власними науковими інтересами. Можна також пропонувати власні теми рефератів, дотичні водночас до змісту навчальної дисципліни та до теми дисертаційного дослідження, аби в перспективі органічно вписати текст реферату в структуру дисертації.

Загальні рекомендації до реферату

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.

Вимоги до оформлення реферату

Обсяг реферату: 15–20 сторінок без списку використаних джерел і літератури.

- Формат сторінок – А 4.
- Шрифт та кегель – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – 1,5.
- Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план.
- Всі підписи в рефераті ставляться тільки синьою ручкою.

Структура реферату

Реферат складається з таких частин:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаних джерел і літератури.

Титульний аркуш. Під час оформлення титульного аркушу враховується шаблон, наведений у додатку Д до методичних рекомендацій.

Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться.

Зміст реферату містить перелік розділів, підрозділів і номери сторінок до них.

Вступ. Складається з постановки проблеми, обґрунтування її актуальності.

Основна частина. Перед тим, як приступити до написання основної частини, необхідно визначитися з назвами розділів і підрозділів. В роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Текст реферату може супроводжуватися ілюстраціями, які допомагають розкрити зміст викладеного матеріалу.

Висновок. У висновку наводяться основні наукові результати, отримані автором особисто, стисло викладаються підсумки проведеного дослідження.

Список використаних джерел і літератури слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні дисертацій), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку

Оформлюється список відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

II. Загальні вимоги до оформлення текстової частини реферату

Сторінки реферату мають бути пронумеровані. Першою є титульна сторінка, але на ній номер сторінки не ставиться, поточну нумерацію розпочинають указувати зі сторінки «Зміст». Номер сторінки ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки.

Розділи

1. *Заголовки структурних частин* роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ», друкують великими літерами з вирівнюванням по центру сторінки.

Кожен із цих підрозділів розпочинається з нової сторінки. Переносити слова у заголовку та підкреслювати їх не дозволяється. Структурні частини роботи, такі як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. (Не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ»).

2. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не

ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу (за допомогою «нерозривного переносу» комбінацією клавіш «**Enter + Shift**»).

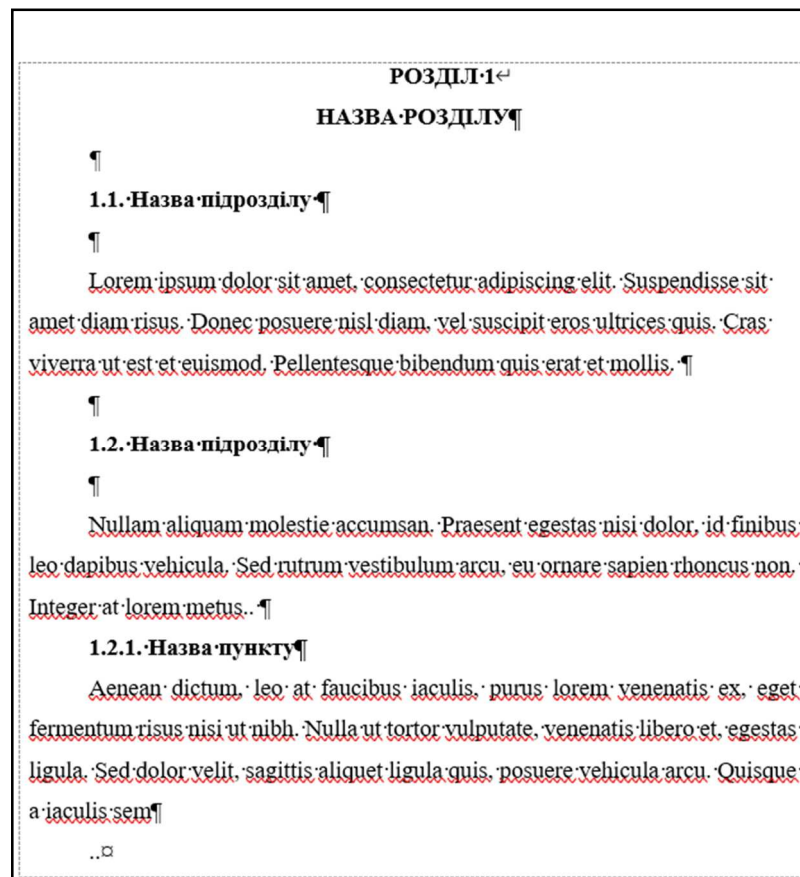
Підрозділи, пункти

1. *Заголовки підрозділів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу.

2. *Заголовки пунктів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

3. Між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом слід робити додатковий міжрядковий інтервал.

Приклад

Ілюстрації

1. *Ілюстрації* позначають словом «Рисунок» і нумерують. Рисунок обов'язково розміщують одразу після абзацу, де про нього йдеться. Назву рисунка наводять знизу (по центру) або праворуч від рисунка.

2. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба

вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках “(рис. 3.1)” або зворот типу: “...як це видно з рис. 3.1¹” або “...як це показано на рис. 3.1”.

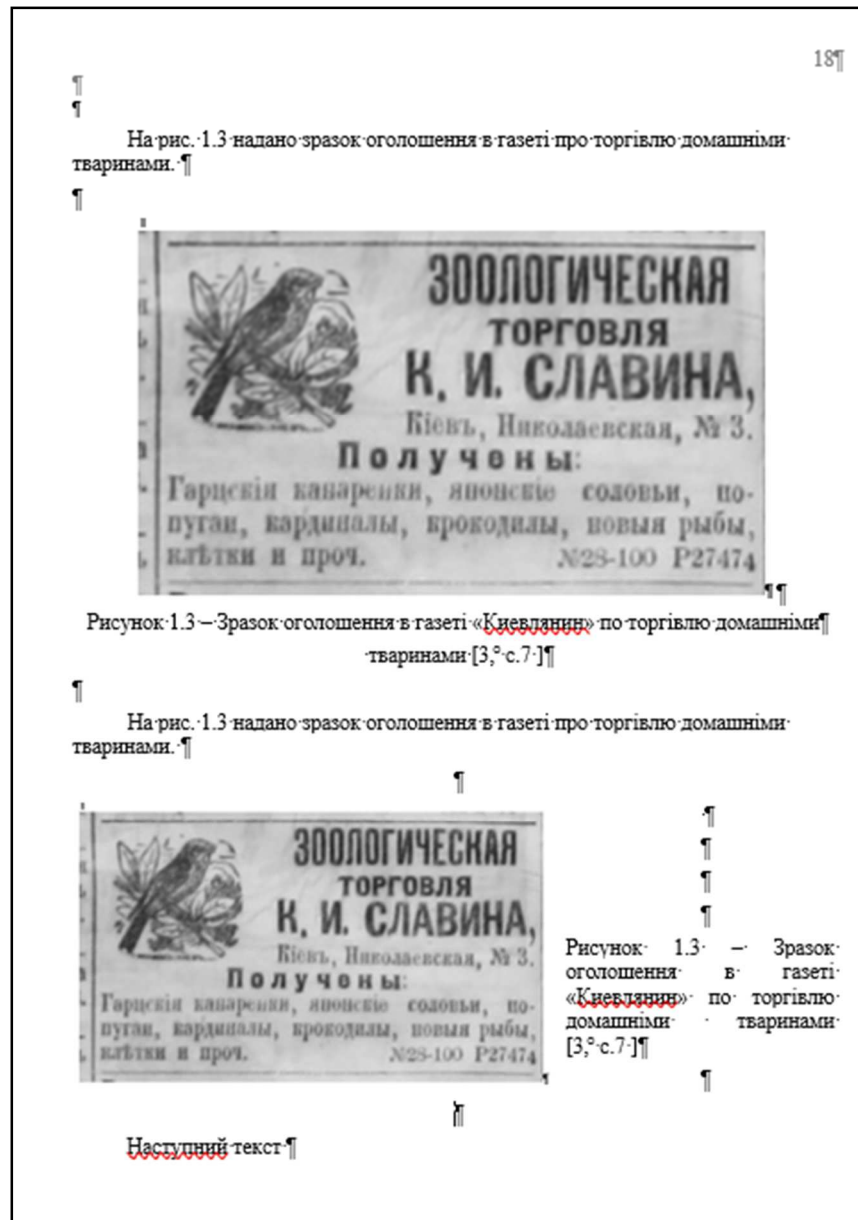
3. Підпис рисунку за алгоритмом:

«Рисунок[]№ розділу[.]№ по порядку рисунку[]-Назва рисунку»

(Приклад: Рисунок 1.3 -Контурна карта території України X ст.)

4. Між текстом і рисунком, а також між назвою рисунка й текстом після рисунка слід робити додатковий міжрядковий інтервал².

Приклад:

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Здобувач повинен обов’язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Цитата в тексті береться в дужки “ ” або « ».

Використовуючи ідеї або розробки, що належать також і співавторам, разом з якими були написані наукові праці, здобувач повинен відзначити цей факт.

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело

¹ Звернути увагу, що при переносі в тексті посилання на рисунок номер рисунку окремо не переноситься від слова «рис.».

² Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

робота не зараховується³.

Посилання в тексті роботи на джерела та цитати слід оформлювати відповідно до відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3»⁴.

Посилання на цитату зазначається коротко у квадратних дужках номер джерела в списку літератури та вихідну сторінку цитати: «...[Текст цитати].....[10, с. 355]».)

Додатки

Додатки (за наявності) оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Ілюстрації й таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); таблиця (А.1) – перша таблиця додатка А⁵.

³ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 6.

⁴ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

⁵ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 54.

Додаток Г

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
кафедра ІСТОРІЇ

РЕФЕРАТ

з дисципліни **Економічна історія**

спеціальність **В 9 (032) «Історія та археологія»**
освітньо-наукова програма **Історія**

На тему **XXXXXXXXXXXXXXXXXX**
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Виконав (-ла) здобувач (-ка) _Х-го курсу
гр. СІ-Х1ф____
ІВАНОВ ІВАН ІВАНОВИЧ

Засвідчую, що у роботі немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач (-ка) _____

Перевірив (-ла) _____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ

